

Förslag till ändringar för att öka mobiliteten tidigt i den akademiska karriären

Remiss från Utbildningsdepartementet
Remisstid den 2 maj 2024

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Emilia Bjuggren

Sammanfattning av ärendet

Regeringen tillsatte i maj 2022 en utredning med uppdrag att identifiera eventuella hinder för mobilitet mellan högskolan och andra sektorer samt att ge förslag på hur de kan undanröjas. Uppdraget redovisades i form av en promemoria i maj 2023. Promemorian har nu skickats ut på remiss till bl.a. Stockholms stad.

Promemorian innehåller förslag på ändringar i högskolelagen (1992:1434, HL) som möjliggör förenade anställningar mellan högskolan och andra sektorer. Syftet med förslaget är att öka mobiliteten mellan högskolan och andra sektorer, även tidigt i den akademiska karriären. Promemorian innehåller även förslag om ändringar i högskoleförordningen (1993:100, HF) som innebär att en anställning som biträdande lektor eller annan anställning som lärare vid högskola kan förenas med anställning i annan sektor.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden. Arbetsmarknadsförvaltningen har inkommit med ett kontorsyttrande med anledning av kort remisstid.

Stadsledningskontoret ser positivt på att möjliggöra förenade anställningar genom en ändring i högskolelagen och högskoleförordningen. Vidare framhåller stadsledningskontoret att de arbetsrättsliga frågorna, anställningsformer och ansvarsfördelning behöver lösas innan ett inrättande av förenade anställningar kan genomföras.

Arbetsmarknadsförvaltningen ser positivt på ökade möjligheter att kombinera en anställning som forskare eller lärare vid en högskola med en anställning i andra sektorer.

Utbildningsnämnden är positiv till förslaget då det kan öppna upp samverkansmöjligheter mellan lärosäten och huvudmän inom skolans område som inte är möjliga idag. Nämnden framhåller att flera frågor behöver utredas närmare innan förenade anställningar kan inrättas inom förvaltningens verksamhetsområde.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Sverige ska vara ett forsknings- och innovationsland i framkant, det är särskilt viktigt för vår konkurrenskraft och kompetensförsörjning. Jag ser positivt på ändringarna i högskolelagen och högskoleförordningen eftersom dessa ger bättre förutsättningar för utveckling av stadens olika utbildningsverksamheter samt för den enskilda individen.

Jämställdhetsaspekten har en betydande roll för staden. Jag ser därför positivt på att förslaget om förenade anställningar i längden bedöms gynna jämställdheten i den akademiska karriären. Kvinnor arbetar, i högre utsträckning än män, inom offentligt finansierade yrken som vård och skola. Dessa är sektorer som bedöms ha intresse av föreslagen förändring.

Arbetsmarknadens parter får nu en viktig uppgift i att förhandla fram goda arbetsvillkor och lösningar som resulterar i attraktiva anställningar, som många är beredda att använda. Därför är det särskilt viktigt att beakta de arbetsrättsliga frågorna, anställningsformer och ansvarsfördelning innan inrättandet av förenade anställningar.

Avslutningsvis behöver staten säkerställa att kostnadsansvaret för lönekostnaderna vid förenad tjänst inte skjuts över på kommunerna. Tydlighet om att staten behöver stå för sin del är en förutsättning.

Stockholm den 17 april 2024

Emilia Bjuggren

Bilaga

Remiss - Förslag till ändringar för att öka mobiliteten tidigt i den akademiska karriären, dnr KS 2024/191- 1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Ärendet

Regeringen tillsatte i maj 2022 en utredning med uppdrag att identifiera eventuella hinder för mobilitet mellan högskolan och andra sektorer samt att ge förslag på hur de kan undanröjas. Uppdraget redovisades i form av en promemoria i maj 2023. Promemorian har nu skickats ut på remiss till bl.a. Stockholms stad.

Promemorian innehåller förslag på ändringar i högskolelagen (1992:1434, HL) som möjliggör förenade anställningar mellan högskolan och andra sektorer. Högskolelagen möjliggör idag endast förenade anställningar mellan högskola och andra sektorer förbehållet särskilda kategorier av anställda vid vissa sjukvårdsenheter. Syftet med förslaget är att öka mobiliteten mellan högskolan och andra sektorer, även tidigt i den akademiska karriären. Förslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2025.

Promemorian innehåller även förslag om ändringar i högskoleförordningen (1993:100, HF) som innebär att en anställning som biträdande lektor eller annan anställning som lärare vid högskola kan förenas med anställning i annan sektor. Idag gäller det endast lektorer och professorer. Vidare ingår förslag på ändringar i högskoleförordningen som avser att tidsgränser för anställning som biträdande lektor från doktorsexamen ska vara högst fem år eller högst sju år från avlagd examen. Syftet med dessa förslag är att tillgodose de skilda förutsättningar och behov som finns vid olika lärosäten för att främja mobilitet och excellens. Förslaget föreslås träda i kraft den 1 juli 2024.

Av promemorian framgår att arbetsmarknadens parter bör komma överens om detaljerna om hur en anställning på ett lärosäte kan kombineras med en anställning i en annan sektor.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden. Arbetsmarknadsförvaltningen har inkommit med ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 11 mars 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förslagen i promemorian berör två områden, dels förslaget om förenade anställningar, dels förslaget om att tidsgränsen för anställning som biträdande lektor från doktorsexamen ska vara högst fem år eller högst sju år från avlagd examen. Stadsledningskontoret avgränsar sitt svar till den del av promemorian som handlar om förenade anställningar då det är den delen som berör stadens verksamheter.

Stadsledningskontoret ser positivt på att möjliggöra förenade anställningar genom en ändring i högskolelagen och högskoleförordningen. Att kunna kombinera en

anställning som forskare eller lärare vid en högskola med en anställning i andra sektorer är värdefullt för stadens utbildningsverksamheter såsom skolområdet och vuxenutbildningen. En stärkt mobilitet mellan lärarutbildningen och skolområdet är ett viktigt steg i att främja kopplingen mellan utbildning, forskning och omgivande samhälle och kan bidra till en skola av högre kvalitet och en undervisning som vilar på vetenskaplig grund.

Stadsledningskontoret bedömer däremot att flertalet frågor behöver lösas innan ett inrättande av förenade anställningar kan genomföras. De arbetsrättsliga frågorna, anställningsformer och ansvarsfördelning är några exempel som behöver rätas ut mellan högskolan och stadens verksamheter. Vidare förordar stadsledningskontoret att finansieringen för lönekostnaden till viss del bör möjliggöras via statsbidrag, exempelvis för förstelärare och lektorer. De lärare som idag är anställda som lektorer eller förstelärare hos skolhuvudmän kan statsbidrag finansiera en del av lönen enligt villkor fastställda i *förordning 2019:1288 om statsbidrag till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare*. För att öka incitamentet bör den möjligheten även finnas vid en förenad tjänst, något som nuvarande regler inte tydliggör om det är berättigat.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunfullmäktige beslutar att remissen *Förslag till ändringar för att öka mobiliteten tidigt i den akademiska karriären* anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Arbetsmarknadsförvaltningen

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 15 mars 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetsmarknadsförvaltningen avgränsar sitt svar till den del av promemorian som handlar om förenade anställningar, dvs. berör inte frågan om tidsgränser för anställning som biträdande lektor från tidpunkten för doktorsexamen.

Förvaltningen ser positivt på ökade möjligheter att kombinera en anställning som forskare eller lärare vid en högskola med en anställning i andra sektorer. Att främja kopplingen mellan forskning och utbildning är värdefullt för exempelvis skolområdet. Inom arbetsmarknadsförvaltningens verksamhetsområde kan detta vara särskilt betydelsefullt för vuxenutbildningen. Det kan gynna ökad spridning av pedagogisk forskning inom skolorna och utveckling av arbetssätt och metoder kring vuxnas lärande.

De föreslagna förändringarna om förenade anställningar är ett steg mot ökade möjligheter att kombinera exempelvis ett arbete som lärare inom komvux med en akademisk karriär. Samtidigt behöver frågor som gäller anställningsformer för förenade anställningar mellan högskolor och andra sektorer, till exempel Stockholms stad, ses över. För att förenade anställningar mellan högskola och vuxenutbildningen ska få genomslag behöver praktiska frågor och närmare preciseringar kring villkor och anställningsformer lösas ut.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 27 mars 2024 följande.

1. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 6 mars 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Avgränsning

Förslagen i promemorian berör två områden, dels förslaget om förenade anställningar, dels förslaget om att tidsgränsen för anställning som biträdande lektor från doktorsexamen ska vara högst fem år eller högst sju år från avlagd examen. Förvaltningen avstår från att kommentera det senare förslaget då det inte berör utbildningsnämndens verksamhetsområde.

Bra att öppna upp för förenade anställningar

Utbildningsförvaltningen är positiv till förslaget att möjliggöra förenade anställningar genom en ändring i högskolelagen och högskoleförordningen.

En stärkt mobilitet mellan lärarutbildningen och skolområdet är ett viktigt steg i att främja kopplingen mellan utbildning, forskning och omgivande samhälle och kan bidra till en skola av högre kvalitet och en undervisning som vilar på vetenskaplig grund. Förenade tjänster mellan skola och lärosäten skulle även kunna bidra till att sprida forskningsresultat samt till möjligheter för lärare med doktorsexamen att till del fortsätta och fördjupa den egna forskningen. Vidare skulle förenade anställningar kunna bidra till att stärka lärarutbildningen genom att, i skolpraktiken verksamma, lärare även undervisar lärostudenter. Detta skulle då ge förutsättningar för lärarutbildningen att bättre rusta studenterna för den skolvardag som väntar och att utbildningarna på lärosätena hålls aktuella.

Förslaget ligger i linje med förvaltningens arbete med lärares karriärmöjligheter och förvaltningens deltagande i ULF-verksamheten och STLS (se beskrivningar ovan).

Flera frågor kvar att lösa

Innan skolhuvudmän och lärosäten kan inrätta förenade anställningar behöver flera frågor lösas, däribland arbetsrättsliga frågeställningar, så som hur anställningsförhållandena ska se ut, frågor om pension och arbetsmiljöansvar samt ansvarsfördelningen mellan lärosätena och skolhuvudmännen. Det finns vidare en mängd praktiska frågeställningar som behöver hanteras mellan skolan och lärosätena. Förvaltningen ser att sådana frågor i huvudsak löses i samverkan mellan lärosätena och skolans huvudmän. Förvaltningen vill dock i sammanhanget också lyfta att vissa författningsändringar kan behövas för att det ska bli möjligt för lärosätena och huvudmännen att inrätta attraktiva anställningar.

För lärare som idag är anställda som lektorer eller förstelärare hos skolhuvudmän kan statsbidrag finansiera en del av lönen enligt villkor fastställda i *förordning 2019:1288 om statsbidrag till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare*. För att huvudmän inom skolväsendet ska ha incitament att inrätta förenade tjänster anser förvaltningen att även dessa ska kunna finansieras med statsbidrag i de fall anställningen sker som förstelärare eller lektor, i vart fall i den del som rör lönekostnaden för skolhuvudmannen. Det är oklart i vilken utsträckning en förenad tjänst kan berättiga till statsbidrag enligt nuvarande regler. De detaljerade regler som finns för lönesättning av förstelärare och lektorer kan också utgöra ett hinder för parterna för att komma överens om villkoren för en förenad tjänst. Ytterligare regler kring anställning som förstelärare/lektor inom skolväsendet kommer att införas i samband med att det nationella professionsprogrammet börjar gälla där en viss meriteringsnivå krävs vid tillsättning av karriärtjänsten. För en anställning som lektor förväntas det att krävas att den sökande är särskilt meriterad.

Konsekvenser för barn och barns rättigheter samt jämställdhet

Då ärendet är svar på en remiss gör förvaltningen ingen egen analys av ärendets konsekvenser för jämställdhet eller för barn och barns rättigheter. Förvaltningen förutsätter att en sådan analys vid behov görs av kommunstyrelsen i den fortsatta hanteringen av ärendet.

Förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen. Med hänsyn till remisstiden behöver ärendet justeras omedelbart.